

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Bydgoszczy

LBY.411.005.03.2021

Jacek Idzi Kaczmarek
Burmistrz Łabiszyna
ul. Plac 1000-lecia 1
89-210 Łabiszyn

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/21/005/LBY – Planowanie i realizacja przez wybrane gminy województwa kujawsko-pomorskiego zadań w zakresie oświetlenia przestrzeni publicznej

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Łabiszynie ¹ , ul. Plac 1000-lecia 1, 89-210 Łabiszyn
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jacek Idzi Kaczmarek, Burmistrz Łabiszyna ² , od 2 listopada 1998 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Planowanie oświetlenia miejsc publicznych i dróg znajdujących się na terenie gminy 2. Wydatki na oświetlenie przestrzeni publicznej; prawidłowość wylaniania wykonawców inwestycji w infrastrukturze oświetleniowej, dostawców energii elektrycznej oraz dostawców usług modernizacji i konserwacji majątku oświetleniowego 3. Działania na rzecz racjonalizacji kosztów zużycia energii elektrycznej do celów oświetlenia miejsc publicznych i promocji rozwiązań zmniejszających zużycie energii 4. Wpływ stanu infrastruktury oświetleniowej na bezpieczeństwo mieszkańców
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2018 r. do zakończenia kontroli ³ , z uwzględnieniem okresu wcześniejszego, jeśli zdarzenia mające wówczas miejsce spowodowały lub miały wpływ na zjawiska będące przedmiotem kontroli
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy
Kontroler	Łukasz Burczyk, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/146/2021 z 2 listopada 2021 r. (akta kontroli str. 1-8)

¹ Dalej: „Urząd”.

² Dalej: „Burmistrz”.

³ Do 17 grudnia 2021 r.

⁴ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, ze zm., dalej: „ustawa o NIK”.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Gmina Łabiszyn⁶ w badanym okresie właściwie realizowała zadanie własne polegające na finansowaniu oświetlenia: ulic, placów i dróg publicznych znajdujących się na jej terenie. Planowano i realizowano działania z zakresu oświetlenia miejsc publicznych i dróg, w tym budowano nowe oświetlenie, modernizowano już istniejące i zapewniano jego bieżącą konserwację, dążąc do coraz szerszego stosowania technologii LED zapewniającej ograniczenie zużycia, a tym samym obniżanie kosztów energii elektrycznej. Gmina podejmowała również działania planistyczne w obszarze oświetlenia przestrzeni publicznej, uwzględniając jego modernizację w wieloletnim, gminnym planie gospodarki niskoemisyjnej oraz zlecając, dla części swojego obszaru, wykonanie audytu energetycznego infrastruktury oświetleniowej.

Mimo prawidłowej realizacji wszystkich ww. zadań i obowiązków nie uchwalono w Gminie do dnia zakończenia kontroli założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, co wymagane było art. 19 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne⁷.

1. Planowanie oświetlenia miejsc publicznych i dróg znajdujących się na terenie gminy

Opis stanu faktycznego

1.1. Organizację, zasady funkcjonowania i tryb pracy Urzędu określał Regulamin Organizacyjny Urzędu⁸.

Zgodnie z § 27 ust. 1 pkt 30 i 38 ww. Regulaminu, do zadań Referatu Inwestycji i Gospodarki Mieszkaniowej należało prowadzenie spraw związanych z zaopatrzeniem w energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe, sporządzanie założeń i planów w tym zakresie, współpraca z przedsiębiorstwami energetycznymi, a także prowadzenie spraw związanych z oświetleniem ulic, dróg i terenów komunalnych.

(akta kontroli str. 9-43)

1.2. W Gminie nie obowiązywały założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, ponieważ Burmistrz nie opracował projektu tych założeń, a tym samym nie zostały przyjęte przez Radę Miejską w Łabiszynie⁹ w drodze uchwały, co szczegółowo przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 575-576)

1.3. W związku z tym, że nie obowiązywały ww. założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, Burmistrz nie mógł ocenić czy plany przedsiębiorstw energetycznych zapewniały ich realizację i czy konieczne było opracowanie, na podstawie art. 20 ust. 1 Prawa energetycznego, projektu planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.

(akta kontroli str. 575-576)

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dalej: „Gmina”.

⁷ Dz. U. z 2021 r. poz. 716, ze zm., dalej: „Prawo energetyczne”.

⁸ Wprowadzony zarządzeniem Burmistrza nr 120.9.2021 z 1 marca 2021 r.

⁹ Dalej: „Rada Miejska”.

1.4. Według stanu na 1 lipca 2021 r. obowiązujące w Gminie miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego¹⁰ nie zawierały zapisów dotyczących planowania oświetlenia miejsc publicznych i dróg znajdujących się na terenie Gminy.

(akta kontroli str. 48-52)

2. Wydatki na oświetlenie przestrzeni publicznej. Prawdliwość wyłaniania wykonawców inwestycji w infrastrukturze oświetleniowej, dostawców energii elektrycznej oraz dostawców usług modernizacji i konserwacji majątku oświetleniowego

2.1. W latach 2018-2021 (I półrocze) Gmina poniosła wydatki na zakup energii elektrycznej do oświetlenia ulic, placów i dróg, konserwację punktów świetlnych, ich modernizację, a także budowę nowych punktów świetlnych w łącznej kwocie 2 246,2 tys. zł, z tego wydatkowano na:

- zakup materiałów – łącznie 73,6 tys. zł, co stanowiło 3,3% ogółu wydatków poniesionych na finansowanie oświetlenia przestrzeni publicznej;
- zakup energii elektrycznej do oświetlenia ulic, placów i dróg – łącznie 946,1 tys. zł (42,1 % ww. wydatków);
- konserwację punktów świetlnych – łącznie 1 162,7 tys. zł (51,2%);
- modernizację punktów świetlnych – łącznie 13,6 tys. zł (0,6%);
- budowę nowych punktów świetlnych – łącznie 50,3 tys. zł (2,2%).

W badanym okresie Gmina, realizując zadania inwestycyjne związane z oświetleniem przestrzeni publicznej, nie korzystała z zewnętrznych źródeł finansowania, w tym ze środków z budżetu Unii Europejskiej.

(akta kontroli str. 53-142)

2.2. Na terenie Gminy w okresie objętym kontrolą znajdowały się punkty świetlne należące do Enea Oświetlenie Sp. z o.o. z siedzibą w Szczecinie¹¹: na koniec 2018 r. – 1 098 punktów, na koniec 2019 r. – 1 114, na koniec 2020 r. – 1 143, na koniec I półrocza 2021 r. – 1 143. Ponadto, w latach 2018-2021, Gmina była właścicielem 53 punktów świetlnych, w tym 37 zasilanych konwencjonalnie i 16 zasilanych solarnie.

(akta kontroli str. 143)

Gmina nie zawierała umów lub porozumień z innymi podmiotami w sprawie finansowania kosztów oświetlenia dróg zarządzanych przez te podmioty.

(akta kontroli str. 575-576)

2.3. W latach 2018-2021, Gmina przeprowadzała corocznie postępowanie w trybie przetargu nieograniczonego na kompleksową dostawę energii elektrycznej wraz z usługą dystrybucji, udzielając każdorazowo zamówienia Enea S.A. z siedzibą w Poznaniu. Gmina, na podstawie umów zawartych z ww. dostawcą, dokonywała zakupu energii elektrycznej dla potrzeb oświetlenia ulicznego w następujących cenach za 1 MWh netto: 201,50 zł w 2018 r., 313,50 zł w 2019 r., 299,00 zł w 2020 r. i 265,00 zł w 2021 r.

¹⁰ Przyjęte uchwałą Rady Miejskiej w Łabiszynie Nr VIII/62/11 z 13 lipca 2011 r.

¹¹ Dalej: „Enea Oświetlenie”.

(akta kontroli str. 144-372)

2.4. W okresie objętym kontrolą Gmina zrealizowała jedno zadanie inwestycyjne związane z wykonaniem nowej infrastruktury oświetleniowej, obejmujące budowę w 2018 r. linii oświetlenia z oprawami energooszczędnyymi LED przy ul. Bydgoskiej. Koszt zadania wyniósł 33,2 tys. zł, a wykonali je zatrudnieni w Urzędzie pracownicy ekipy remontowo – budowlanej. Nowe słupy oświetleniowe (10 kompletów) wraz z oprawami zostały wprowadzone do ewidencji księgowej środków trwałych, po uprzednim wystawieniu dowodów przyjęcia środka trwałego (OT).

(akta kontroli str. 82; 373-389)

Kontrola dwóch zamówień dotyczących oświetlenia drogowego wykazała, że Gmina zawarła 10 czerwca 2019 r. umowę ze spółką ENEA Oświetlenie na wykonanie usługi konserwacji oświetlenia dróg i miejsc publicznych na terenie Gminy na okres od 1 lipca 2019 r. do 31 grudnia 2020 r., z ryczałtowym wynagrodzeniem miesięcznym 21 500 zł netto, natomiast 30 grudnia 2020 r. zawarto z tą samą spółką umowę na wykonanie ww. usługi na okres od 1 stycznia 2021 r. do 30 czerwca 2022 r. z ryczałtowym miesięcznym wynagrodzeniem 21 850 zł netto.

Obie umowy zawarto na podstawie przepisów art. 18 ust. 1 Prawa energetycznego oraz na podstawie art. 67 ust. 1 pkt. 1 lit a) i b) ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych¹².

(akta kontroli str. 390-425)

Analiza terminowości usuwania zgłaszanych awarii oświetlenia, przeprowadzona na przykładzie listopada 2021 r., wykazała, że wszystkie zgłoszone w tym miesiącu przez Urząd usterki (łącznie 25) zostały usunięte w określonym w umowie terminie 7 dni roboczych od daty zgłoszenia.

(akta kontroli str. 426)

3. Działania na rzecz racjonalizacji kosztów zużycia energii elektrycznej do celów oświetlenia miejsc publicznych i promocji rozwiązań zmniejszających zużycie energii

3.1. W Planie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Łabiszyn¹³ z 7 września 2016 r. w zakresie modernizacji oświetlenia ulicznego założono, że w celu ograniczenia zużycia energii elektrycznej należy opracować kompleksowy program modernizacji oświetlenia ulicznego i drogowego na terenie Gminy. Zapisano, że realizacja inwestycji ujętych w tym programie pozwoli na znaczną poprawę efektywności energetycznej oświetlenia przestrzeni publicznej, przy jednoczesnej poprawie standardu oświetlenia, jak i bezpieczeństwa na ulicach. Inwestycje winny obejmować wymianę sodowych źródeł światła na energooszczędne LED, montaż reduktorów napięcia oraz wymianę liczników energii elektrycznej oświetlenia ulicznego. W zależności od skali i rodzaju podjętych działań, całkowity koszt modernizacji oświetlenia może wynieść do 2 000 tys. zł.

(akta kontroli str. 427-550)

W 2020 r., w związku z planowaną kontynuacją wymiany oświetlenia na energooszczędne, zlecono opracowanie audytu energetycznego oświetlenia ulicznego, obejmującego dziewięć ulic w Łabiszynie i cztery miejscowości na terenie

¹² Dz. U. z 2019 r. poz. 1843 ze zm.

¹³ Przyjętym uchwałą Nr XVII/129/16 Rady Miejskiej w Łabiszynie z dnia 7 września 2016 r.

Gminy. Audyt, obok inwentaryzacji i oględzin stanu technicznego istniejących urządzeń oświetleniowych, objął również dokonanie doboru optymalnego rodzaju opraw oświetleniowych i źródeł światła LED, określenie kategorii oświetlenia dla poszczególnych ulic oraz określenie zakresu wymiany opraw.

(akta kontroli str. 551-568)

W badanym okresie, oprócz 12 nowych opraw oświetleniowych zamontowanych przez Gminę, spółka ENEA Oświetlenie dokonała na własny koszt wymiany ulicznych lamp sodowych na ledowe, montując na istniejących słupach 49 takich lamp.

(akta kontroli str. 575-576)

3.2. Według wyjaśnienia Burmistrza, Gmina nie podejmowała wśród mieszkańców działań promocyjnych w obszarze ograniczania zużycia energii elektrycznej, ponieważ – w jego ocenie – działania prowadzone przez środki masowego przekazu, dotyczące propagowania stosowania energooszczędnych produktów oświetleniowych, wpływają w sposób wystarczający na poprawę świadomości mieszkańców.

(akta kontroli str. 575-576)

4. Wpływ stanu infrastruktury oświetleniowej na bezpieczeństwo mieszkańców

4.1. Oględzinami objęto łącznie 79 punktów świetlnych, znajdujących się w Łabiszynie przy ulicach: Szubińskiej (37), Bydgoskiej (9), Nowy Rynek (9), Rynarzewskiej (15), Akacyjowej (3), Żnińskiej (1 punkt solarny) i Osiedlowej (2 punkty solarne) oraz w miejscowości Łabiszyn Wieś (3). Stwierdzono, że:

- spośród ww. punktów świetlnych jeden był niesprawny (w Łabiszynie Wsi), natomiast wszystkie pozostałe działały;
- wszystkie znajdujące się w na ww. ulicach przejścia dla pieszych i dojścia do przystanków komunikacji zbiorowej były oświetlone, a słupy oświetleniowe były usytuowane w sposób niepowodujący zagrożenia bezpieczeństwa ruchu i nieograniczający widoczności oraz znajdowały się poza skrajnią drogi.

Ww. usterkę jednej z opraw, Urząd zgłosił podmiotowi serwisującemu następnego dnia po oględzinach.

(akta kontroli str. 569-570)

4.2. W latach 2018 – 2021 (I półrocze) do Urzędu nie składano formalnych skarg i wniosków dotyczących braku oraz awarii oświetlenia ulicznego.

(akta kontroli str. 571-574)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Burmistrz nie dopełnił obowiązku opracowania projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, o którym stanowi art. 19 ust. 1 Prawa energetycznego, skutkiem czego Rada Miejska nie uchwaliła założeń do tegoż planu.. Projekt założeń sporządza się dla obszaru Gminy, co najmniej na okres 15 lat i aktualizuje, co najmniej raz na trzy lata. Zgodnie z art. 17 ustawy z dnia 8 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy - Prawo energetyczne oraz o zmianie

niektórych innych ustaw¹⁴, uchwalenie przez Gminę pierwszych założeń lub ich aktualizacja powinny nastąpić w terminie dwóch lat od dnia wejścia w życie ww. ustawy, tj. do 11 marca 2012 r. .

(akta kontroli str. 575-576)

Burmistrz wyjaśnił, że ww. dokument nie został sporządzony z uwagi na wysokie koszty takiego opracowania

(akta kontroli str. 575-576)

NIK zauważa, że opracowanie projektu założeń do ww. planu jest przejawem realizacji zadania własnego gminy w zakresie planowania i organizacji zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe, o którym mowa w art. 18 ust. 1 pkt 1 Prawa energetycznego, w zw. z art. 7 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym¹⁵. Jest to obligatoryjne zadanie gminy, a obowiązek opracowania założeń wynika wprost z ustawy. Jednocześnie NIK zwraca uwagę, że założenia do planu, o których mowa w art. 19 ust. 1 Prawa energetycznego, są dokumentem o charakterze planistycznym poprzedzającym ewentualne przyjęcie planu zaopatrzenia w energię (art. 20 Prawa energetycznego). Tym samym Burmistrz powinien zapewnić realizację tego zadania i zabezpieczenie odpowiednich środków finansowych w budżecie gminy.

III. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi   Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag

Wnioski   Opracowanie projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe w Gminie i przedłożenie Radzie Miejskiej celem uchwalenia.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

¹⁴ Dz.U. Nr 21, poz. 104 ze zm.

¹⁵ Dz. U. z 2021 r., poz. 1372 ze zm., Dalej: „ustawa o samorządzie gminnym”.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Bydgoszcz, 30 grudnia 2021 r.

Kontroler
(-) Łukasz Burczyk
Główny specjalista k.p.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy
Dyrektor
z up. (-) Adam Kończak
p.o. Wicedyrektor